

Høring - Forslag til endringer i barnehageloven

Regler om barnehagemiljø – Svarfrist 13.11. 2019

Her følger høringssvaret til Smedhusåsen Barnehage SA.

Hvis regjeringen virkelig ønsker å gjøre endringer i barnehageloven som får en innvirkning på det psykososiale miljøet i landets barnehager, så må det gjøres helt andre grep enn det foreslås i høringsnotatet.

Dette står i Kongeriket Norges Grunnlov - § 104

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i overensstemmelse med deres alder og utvikling. Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.»

Ingen kan påstå at dette blir fulgt opp per i dag!

Bemanning og finansiering

Stadig nye stortingsmeldinger og høringer som ender opp i nye krav uten at kravene ses i sammenheng med virkeligheten framstår i beste fall spesielt. Ingen tendenser som vises i #uforsvarlig-, #faktisk- eller #egentlig-kampanjene til Barnehageopprøret tilsier at barnehageansatte flest er i stand til å innfri rammeplanens krav og intensjoner på en god nok måte per i dag. Da må noe gjøres der årsaken til problemet ligger. Nemlig at det er for få ansatte og for store barnegrupper. Det er så opplagt at løsningen for å skape et godt psykososialt barnehagemiljø avhenger av å ha mange nok ansatte som strekker til i arbeidet sitt, og som har den rette kompetansen.

Akkurat som det er en selvfølge at kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehager, burde det også være en selvfølge at staten hadde sørget for øremerkede midler til kommunene, sånn at alle landets barnehager hadde fått tilnærmet like forutsetninger for å innfri rammeplanens krav og intensjoner. Stadig nye krav til barnehager som har vidt forskjellige forutsetninger for å innfri kravene, oppleves som et hån mot alle ansatte som jobber i kommuner der det effektiviseres. Det burde være mulig å forstå at store forskjeller i rammevilkår medfører store forskjeller i hva som kan utføres og innfris.

Det kan skrives stortingsmelding på stortingsmelding med gode intensjoner, men så lenge det ikke følger med midler når det vedtas nye krav så blir ikke meldingene verdt noe som helst. Ikke høringssvarene heller, så lenge profesjonen ikke blir hørt. Og hva er da vitsen med å ha høringer?

Vi må behandle årsaken, ikke symptomene! Å behandle årsaken, er i vårt tilfelle å sørge for god bemanning hele dagen, sånn at utfordringer som oppstår i hverdagen faktisk kan hanskkes med av de ansatte. Sånn er det ikke per i dag!

Hovednøkkelen i forebyggende arbeid for å styrke barnas robusthet, selvfølelse og relasjonskompetanse ligger i å investere i kompetente ansatte. Og de må gis mulighet til å være til stede for barna i arbeidet sitt. Dessverre henger ikke intensjoner og forutsetninger sammen. Barnehagene pålegges stadig nye krav uten at det blir gjort noe med rammene det skal arbeides innenfor.

Vi har fått en ny rammeplan. Som er full av gode intensjoner og krav. Vi har fått på plass en bemanningsnorm. Som på langt nok er god nok! Vi har fått på plass en pedagognorm. Som burde vært langt mer ambisiøs. Nå skal vi også få en mobbelov. Som er nok et krav uten at det følger med midler. Utenfra kan det nesten se ut som det handler om å få gjennomført flest mulig tiltak og lovendringer på kortest mulig tid, ikke nødvendigvis gjennomtenkte endringer og krav som fungerer i praksis.

Forebygging, tidlig innsats og livsmestring er omfattende områder som det kreves at ansatte i barnehager skal innfri. Men, det er forskjell på store ord på et papir og hvordan det ser ut i virkeligheten.

Når det skiller over kr. 100.000,- per barn i tilskudd som gis til en barnehage fra en kommune til en annen, så sier det seg selv at de ansatte får vidt forskjellige forutsetninger å jobbe ut fra, når det gjelder å innfri rammeplanens krav og forventninger.

Det kan skille flere millioner kroner i tilskudd til to sammenliknbare barnehager, fordi den ene barnehagen befinner seg i en kommune som satser på barn og den andre ligger i en kommune der tilbudet skjæres inn til beinet. Uansett hvordan kostnadsnivået i de ulike kommunene er, så avgjør tilskuddet som gis til den enkelte barnehage hvordan handlingsrommet blir for de ansatte. Og handlingsrommet varierer veldig!

Dette er realiteten som følge av at øremerkede midler til barnehager gikk over til å bli rammefinansiert i 2011. Fra da kunne kommunen gjøre hva de ville med pengene som tidligere var øremerket til barnehagene. Og denne kommunale friheten kommer ikke alle barn til gode!

Det framstår uforståelig, meningsløst og skammelig at myndighetene velger å beholde et finansieringssystem, som medfører konsekvent forskjellsbehandling av barn, alt etter hvilken adresse de har. Det får en konsekvens for barna det gjelder – den ene eller andre veien. Og for arbeidsforholdene til de ansatte.

Vi har altså et system som skaper A – og – B – kommuner når det gjelder oppvekstsvilkår, og barna er taperne. Med kommunal selvbestemmelse som mantra, framprovoseres det samfunnsproblemer på sikt. Dette gjøres med viten og vilje og med tanker om at kommunene selv vet best hvordan midlene fra staten skal prioriteres. Med fakta i hånd, kan vi fastslå at dette ikke stemmer.

Noen foreldre i landet har barn som går i barnehager med gode rammevilkår, mens andre foreldre har barn som går i barnehager der de langt fra har gode nok rammer i hverdagen sin. Syns dere det er riktig at vi skal ha det på den måten? Et system som bidrar til forskjellsbehandling og som forsterker sosiale forskjeller? Noen foreldre har barn i barnehager som både kan gi et godt allmennpedagogisk tilbud og ivareta de mest sårbare barna. Andre har barn som befinner seg i barnehager der det må tas valg på hvilke barn som skal prioriteres. Og noen har barn i barnehager der de ansatte ikke har sjans til å gi et godt nok helhetlig tilbud til noen av barna de har ansvar for.

Avgjørende forutsetninger som må på plass

Det barnehagesektoren virkelig trenger for å bedre det psykososiale miljøet i barnehagene, og som faktisk ville utgjort en stor forskjell er;

- å få på plass en ny finansieringsmodell, basert på et grunnbeløp som tar hensyn til lokale kostnadsforskjeller.
- å få på plass en langt bedre bemanningsnorm som gjelder hele dagen.
- å få på plass en bedre pedagognorm som henger sammen med bemanningsnormen, tallmessig.
- å fastsette et tak på gruppestørrelse.
- å kreve stedlige styrere, ikke akseptere at virksomhetsledere har ansvar for 3 til 10 barnehager.
- å sørge for at det følger med midler til barn med særskilte behov, sånn at alle barn blir ivaretatt.
- å kreve at det blir satt inn vikar fra første dag, eller etter behov - altså etter hvor mange barn som er i barnehagen den aktuelle dagen, og om bemanningsnormen innfris eller ei.
- å forby at det skal kunne tjenes penger på barnehagedrift.

I dag er det helt forskjellig praksis på disse områdene. Og samtidig problematiserer ledende politikere at det er store kvalitetsmessige forskjeller mellom barnehager. Ja, hvorfor blir det det tro?

Det blir store kvalitetsmessige forskjeller mellom barnehager som ikke setter inn vikar før det tidligst har gått 16 dager og en barnehage som bruker faste tilkallingsvikarer fra første fraværsdag.

Det går ikke å følge opp alle barn like godt når det er 30 barn i gruppa, som når det er 15. Noen vil garantert gå under radaren når så mange barn er samlet på en avdeling eller base.

Det er ikke mulig å gi et godt nok tilbud til noen av barna på en avdeling der det er barn med særskilte behov som ikke får den hjelpa de trenger gjennom dagen.

Ting henger sammen og de gir ringvirkninger. For å gi et fullverdig og godt tilbud til alle barn, så må det ligge noen grunnleggende forutsetninger i bunnen! Strengere lovverk og flere løser ingenting dersom «grunnmuren» ikke er på plass først.

Barnehager kan utgjøre en forskjell

Psykiske lidelser er landets dyreste sykdomsgruppe. Total årlig kostnad er beregnet til 185 milliarder. Forskning viser at det er begrenset effekt av behandling.

i Stortingsmelding 19 står følgende: *«Forskningen viser også at offentlige investeringer i barnehage kan gi en fremtidig gevinst som er om lag ti ganger større enn kostnadene.»*

Hvor lite er da 14 milliarder – som Kunnskapsministeren har uttalt at det vil koste å ha full bemanning hele dagen i alle barnehager? Og, det er jo strengt tatt ikke snakk om at hele grunnbemanningen skal være på jobb samtlige timer som barnehagen er åpen, så dette beløpet er garantert kunstig høyt framstilt.

Den viktigste investeringen som kan gjøres er å sørge for god bemanning i alle barnehager hele dagen. Er det da noe å lure på? Et forebyggende tiltak som gir en fremtidig gevinst som er 10 ganger større enn kostnadene. Kontra å bruke 185 milliarder på reparasjoner som beviselig ikke har den store effekten. Det minste myndighetene burde sørge for, er å sikre at barn i hele landet blir tilbudt tilnærmet like rammevilkår i barnehagene de går i.

Vi vet hva som skal til for å jobbe forebyggende, helsefremmende og sosialt utjevner, og det er barnehagene som sitter på fasiten! La oss få den muligheten!

Flere krav uten flere hender skaper ikke en bedre barnehage fri for mobbing! Frustrasjon derimot, skapes det flust av! Og nå er frustrasjonsbegeret snart fullt! Still heller lovkrav om vikarbruk fra første dag, stedlig leder i alle barnehager, egnethet for ansatte, metodefrihet og fagautonomi, et øvre tak for hvor store barnegruppene skal være, at tilskudd og foreldrebetaling skal gå uavkortet til barna og driften og at ansatte skal ha opplysningsplikt. Og sørg for at alle barnehager, uansett hvor i landet, er sikret tilnærmet lik finansiering. Det er langt mer virkningsfulle tiltak enn en mobbelov.

Når rammevilkårene er på plass, vil det også bli langt enklere å ta tak i personalmessige utfordringer, der de rette personene blir beholdt og rekruttert, mens de som ikke egner seg til å ha ansvar for barn blir veiledet bort fra barnehagen. De rette ansatte som strekker til i arbeidet sitt, er nøkkelen for å skape et godt psykososialt barnehagemiljø.